

Cada revolució, la seva cançó

Cada revolució té la seva cançó. Ho vaig entendre el matí del primer dia d'enguany després de veure l'esplèndid documental *Joan Baez, el so més dolç* (*Joan Baez: How sweet the sound*, 2009), emès pel *Sense ficció* de Televisió de Catalunya. Per raons generacionals, vaig reviure la forta emoció de tornar a escoltar, tal com les havíem après, les cançons que ens omplien d'esperança mentre desesperàvem per la desaparició del dictador, una mort que finalment va arribar. Eren les mateixes cançons que ens desvetllaven la il·lusió d'una emancipació nacional plena però que, quaranta anys després, encara es fa pregar. ¡Que a prop que pots arribar a sentir allò que ha passat lluny, i que actual que pot ser allò que ja només és un record!

També aquesta setmana ha fet quaranta anys del primer recital a Catalunya de Pete Seeger, el 7 de febrer de 1971 a Terrassa, organitzat per Càritas de la parròquia de Sant Llorenç. (Sí: quan l'Església estava ben arrelada a les aspiracions del país.) Pete Seeger, que va ser a Barcelona gràcies a Raimon –es va allotjar a casa seva–, va convocar prop de 5.000 persones a Terrassa. L'autoritat competent li va prohibir el recital que l'endemà havia de fer al pati de l'Escola d'Enginyers i va ser convidat a abandonar el país després de cantar davant de trenta persones al Bar Llopart de Barcelona, segons explicava Jordi Manzanares al *Diari de Terrassa*. Uns temps, per si algú ho ha oblidat, en què la Plaça Vella, on hi havia L'Àmfora, la llibreria que venia les entrades, encara es deia Plaza de España.

Va ser en aquell tipus de recitals que compreníem que hi havia adversaris que es podien combatre cantant. Encara més: molts vam saber que hi havia batalles que només es podien guanyar cantant. A favor de la igualtat de drets i contra la dis-

SALVADOR CARDÚS

SOCIÒLEG

criminació racial. A favor de la pau i contra la Guerra del Vietnam. A favor de la Revolució del Clavells, a Portugal, cantant "*Grândole, vila morena*". A favor dels drets nacionals i contra la dictadura. Amb Seeger, Baez, Zeca Afonso o Raimon, cada lluita guanyada ha tingut la seva cançó. I crec que no m'equivoco si dic que van ser aquelles cançons les que ens van encomanar la necessària confiança en la possibilitat d'un món millor. Doncs bé: veient la Joan Baez manifestant-se de bracet de Martin Luther King –de qui llegíem aquell impressionant *El crit de la consciència*–, aquest primer dia de l'any em vaig adonar que la nostra revolució pendent, la independència, encara no té la seva cançó.

Feu memòria de la manifestació del 10 de juliol. Sí: va ser veritablement impressionant, excepcional, convidava a l'entusiasme... Però què li va faltar? Que no vam poder cantar, tots junts, altra cosa que *Els segadors*, l'himne nacional que ho té tot d'institucional, com ha de ser, però res de cançó de marxa, com necessita una gran concentració de protesta o una manifestació d'afirmació col·lectiva.

No vam cantar plegats, i aquesta va ser la gran mancança, la gran debilitat de la manifestació del 10-J. Perquè ara, sense una cançó, sense la cançó, és molt difícil reviure aquell esdeveniment. En podem fer un llibre de fotos, però res no ens farà venir aquella esgarripança que

tindríem cada vegada que tornàrem a cantar-ne la cançó.

La lluita antifranquista sí que ens havia proporcionat bones cançons. El *Diguem no* (1963) de Raimon, *L'estaca* (1968) de Lluís Llach o *Què volen aquesta gent?* (1968) cantada per Maria del Mar Bonet amb lletra de Lluís Serrahima. No n'he de glossar pas la força simbòlica ni recordar com les hem estirat fins molt cap aquí, potser a falta d'una bona alternativa. Però no ens serveixen per al combat d'ara. Eren cançons contra la dictadura, amb un argumentari construït sobre el no, pensades a la contra, simplement perquè el sí era una obvietat compartida i sense discussió: la democràcia, la llibertat, el país...

No sé si seria oportú fer una certa hermenèutica sobre el fet que la majoria dels himnes que ens arribaven de Nord-amèrica eren més en positiu –*We shall overcome*, *The times they are a changing...*–, que no pas els nostres, que s'obstinaven a dir que no, i en les possibles conseqüències d'aquesta diferència en la mena de victòria contra la dictadura, aconseguida només a mitges. Vull dir que –és només una hipòtesi– les nostres cançons feien més punteria contra el dictador que a favor de l'objectiu a aconseguir. Sigui com sigui, vam tenir les nostres cançons, i quan les sentim o les cantem, encara podem rememorar l'experiència, la força i l'emoció de la lluita contra el dictador.

Ara, però, hi ha la independència a la vista, i encara no en tenim la cançó. Hi ha grups i músiques que la invoquen, com *La flama* d'Obrint Pas, banda sonora de l'extraordinari *lipdub* per la independència de Vic, amb més d'un milió de visites al YouTube i rècord mundial de participació amb 5.771 persones. Però no són cançons per cantar col·lectivament.

Sí, encara no tenim cançó, i la necessitem.